

Nevenka Ljeskovac

# Prevajanje v Sloveniji – Traduction en Slovénie: l'enjeu européen

Prevedel in povzel Anton Omerza po objavi v reviji:

*Hieronymus* 3/2001, str. 64–70

## Uvod

Mag. Nevenka Ljeskovac, nekdanja članica DZTPS, je že več kot dvanajst let v Švici samostojna prevajalka in tolmačica za francoski, angleški, hrvaški/srbski in nemški jezik. V sklopu regionalne okrogle mize ASTTI/SÜDV je 6. marca 2001 pripravila predstavitev slovenskih prevajalcev. Strokovno glasilo švicarskih prevajalcev in tolmačev Hieronymus je jeseni 2001 ta referat objavilo v številki 3/2001. To je prvi celostni prikaz dejavnosti slovenskih prevajalcev v kaki tuji prevajalski reviji.

## O Sloveniji

Avtorica najprej predstavi geografske in demografske značilnosti Slovenije, sledi preglednica, v kateri primerja Slovenijo, kanton Zürich in Švico, pri čemer je Slovenija še najbolj primerljiva s Švico. Osnovnim podatkom sledijo podatki o družtvih prevajalcev.

**Slovenija:** 650 članov / 80 % jih upošteva tarife, ki jih priporoča društvo / revija Mostovi / izobraževanje opravljajo: OST, Anton Omerza; DZTPS; FF.

**Švica:** 300 članov / revija Hieronymus / izobraževanje opravljajo: Institut E. Dolet, C. Arnold; ASTTI; DOZ, ETI.

Pri slovenskem jeziku omeni dvojino, uporabo šumnikov, navede, da je bila leta 1919 ustanovljena ljubljanska univerza, omeni pa tudi slogan »Na sončni strani Alp«.

## Poklicno prevajanje

Najprej navede, da do leta 2000 prevajalski poklic ni bil uradno priznan. Nasprotno je

status zapriseženih sodnih tolmačev urejen že desetletja (po predpisih, objavljenih v Uradnem listu Republike Slovenije). Omenja pravno na izpit za sodnega tolmača in navaja, da je ime vsakega novega sodnega tolmača objavljeno v Uradnem listu RS.

V nadaljevanju navaja, kaj vpliva na status prevajalca v Sloveniji:

- prevajalci so večinoma profesorji tujih jezikov, pa tudi inženirji, zdravniki ipd., ki so si prevajalske izkušnje pridobili le s prakso;
- Slovenci so zelo navezani na materni jezik, a se močno zavedajo pomembnosti znanja tujih jezikov;
- Slovenija ohranja zgodovinsko izročilo; sveti Hieronim (Dalmatinec) je na poti v Oglej (Akvillejo) šel skozi Ljubljano (v letih 345 do 419);
- slovenski manjšini v Avstriji in Italiji ustvarjata mostove s svojo bilingvalno literaturo;
- obstaja velika potreba po komuniciranju s tujino, zato lahko razumemo, zakaj se

Slovenija mora prilagajati (tujim trgov in evropskim asociacijam);

- filmi, na primer, so v Sloveniji podnaslovljeni, tako da gledalci slišijo tuj jezik;
- Slovenija je dežela izvoza in uvoza blaga, to pa omogoča stalno komunikacijo v tujih jezikih; bližina meje prevajalcem olajšuje dostop do literature in do stikov s tujci;
- stalna prisotnost »domačih govorcev« glavnih evropskih jezikov (prevajalcev, lektorjev ali profesorjev) zagotavlja stalno raven kakovosti obvladovanja tujih jezikov.

## Organizacije

PEN je Društvo slovenskih pisateljev.

ZKTS je Zveza konferenčnih tolmačev Slovenije in obstaja že dvajset let. Večina članov se je šolala v tujini (Gradec, Dunaj, Ženeva, London) in le manjšina izhaja iz prakse. V kongresnih centrih v Ljubljani, na Bledu, v Portorožu in Radencih poteka vrsta mednarodnih konferenc (menedžment, politika, ekonomija, elektronika, turizem, pisatelji ipd.). Tarifa za simultano prevajanje znaša 392 evrov + ddv na uro, ura konsekvativnega prevajanja velja 140 evrov, minimalna tarifa za konsekvativno pa je dve uri – 268 evrov + ddv.

DZTPS je Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev s sedežem v Ljubljani, leta 2000 pa je praznovalo štiridesetletnico. (V nadaljevanju opisuje razvoj DZTPS, povzeto po članku V. Jesenika, A. Omerze, O. Shresthe: Štirideset let DZTPS, Mostovi 2000.)

Navaja tudi takratne tarife društva:  
v slovenščino:

|                    |            |
|--------------------|------------|
| strokovno besedilo | 24,15 evra |
| zahtevno besedilo  | 31,35 evra |

v tuj jezik:

|                    |            |
|--------------------|------------|
| strokovno besedilo | 36,20 evra |
| zahtevno besedilo  | 47,03 evra |

+ 19 % ddv (+ provizija DZTPS)

Informacije: [www.drustvo-ztps.si](http://www.drustvo-ztps.si)

## Medregionalno sodelovanje

Najprej omenja Posvetovanje prevajalcev z območja Alpe-Jadran v Portorožu leta 1992, ki ga je organiziralo društvo in je imelo velik uspeh z 32 referati iz Italije, Hrvaške, Avstrije, Madžarske in Slovenije. Posebej poudarja, da je zbornik z referati izšel že na posvetovanju.

Nevenka Ljeskovac in Jasmina Markič sta leta 1993 pripravili petjezični glosar konferenčne terminologije, ki je izšel v Ljubljani (slovensko-francosko-špansko-angleško-nemški).

OST je urad za prevajalsko svetovanje, a ga lahko imenujemo »one-man show«, saj ga je ustanovil in ga vodi »l'enfant terrible« slovenske prevajalske scene, gospod Anton Omerza. Ta ekonomist in prevajalec, nekdanji poslovni tajnik DZTPS, je po spletu okoliščin postal organizator izobraževanja, založnik in samostojen organizator mednarodnega povezovanja (Avstrija, Italija, Hrvaška).

Od leta 1994 je OST pripravil okrog 80 seminarjev, založil kakih 30 seminarskih gradiv in tri knjige. Nekaj naslovov: International Law of the Sea (slov.-angl.), Prevajanje pravnih in ekonomskih besedil (slov.-nem.), Nemški poslovni jezik, Usmeritev pri prevajanju Eurospeaka, Evropsko pravo, Slovenski pravni leksikon.

Slovenski pravni leksikon so pripravili Apovnik, Primožič in Feri in ga je izdal OST leta 1999. To je primer dobrega medregionalnega sodelovanja med Ljubljano, Gorico in Celovcem. Leksikon in slovar v eni knjigi se je rodil na seminarjih, ki jih pripravlja OST, in je bil uresničen zaradi velike potrebe po tej vrsti prevajanja v Sloveniji.

Tuji so vedno prinašali drugačen, osvežen in inovativen pogled na prevajalski poklic.

Baukje Ojdanič in Marian Ogrin Harmsen, Nizozemki, že dvajset let vodita t. i. prevajalsko zadrugo (Prevajalci in sodni tolmači na Prečni ulici v Ljubljani).

Alan Duff, pisec, prevajalec, lektor in predavatelj, je velika avtoriteta za angleški jezik v Sloveniji. V svojih delih uporablja primere iz slovenščine, na primer v knjigi *Into English*.

Pavel Apovnik, pravnik iz Avstrije, slovenskega rodu, v svojih pravnih slovarjih (slovensko-nemškem in nemško-slovenskem) dokazuje, da povsem obvlada oba sistema, pravnega in jezikovnega.

## Evropski izziv

Napori, ki jih mora Slovenija vložiti za priključitev Evropski uniji, so dober izziv za prevajalce in tolmače.

Avtorica navaja, koliko strani bo treba prevesti do vstopa v EU, omenja ustanovitev Službe Vlade RS za evropske zadeve in zahtevnost terminološkega dela pri tem projektu.

Ob vstopu Slovenije v EU bodo v Bruslju potrebovali okrog 80 tolmačev. Omenja, da

so na Filozofski fakulteti v Ljubljani na Oddelku za francoščino približno vsaki dve leti pripravili 20-urni seminar uvoda v tolmačenje, z napotki za samostojno izobraževanje.

S pomočjo programa Tempus se je odprla pot za redno izobraževanje tolmačev in prevajalcev na Oddelku za prevajanje in tolmačenje Filozofske fakultete. Cilj tega izobraževanja je predvsem izšolati tolmače, ki bodo kandidati za delo v Bruslju.

Najpogostejše kombinacije tolmačenja v Sloveniji so: italijansko/angleško-slovensko ali angleško/francosko-slovensko in še nemško/angleško-slovensko. Kombinacija jezikov, ki je najpogostejša v Švici, namreč nemško-francosko, je v Sloveniji zelo redka.

V zaključku avtorica navaja, da pomeni evropski izziv adrenalin za prevajalstvo v Sloveniji. Poklic se za zdaj uspešno odziva na ta izziv, upa pa, da bo tako tudi v bližnji prihodnosti, ko bodo na obzoru še večje prevajalske naloge in zahteve.